

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ในการดำเนินธุรกิจภายใต้สภาพแวดล้อมทางการแข่งขันที่รุนแรงในปัจจุบันองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐ การ รัฐบาลกิจ และธุรกิจภาคเอกชน จำเป็นต้องมีการปรับตัวและพัฒนาความสามารถในการแข่งขันขององค์กรอยู่เสมอ ดังนั้นการบริหารสมัยใหม่จะให้ความสำคัญกับระบบข้อมูลและระบบสารสนเทศมากขึ้น เพราะหากกิจการใดมีระบบสารสนเทศที่ดีกว่าก็จะทำให้สามารถให้ข้อมูลในการตัดสินใจที่ถูกต้องรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากกว่า ส่งผลให้กิจการสามารถอยู่รอดได้ดีกว่า ซึ่งสารสนเทศที่มีคุณภาพ มีประโยชน์ในการบริหารและตัดสินใจต้องมีลักษณะที่สำคัญ คือมีความถูกต้องเชื่อถือได้ สมบูรณ์ครบถ้วน ทันเวลา สามารถเข้าใจได้และเกี่ยวข้องกับ การ ตัดสินใจ สารสนเทศที่มีคุณสมบัติดังกล่าวสามารถช่วยให้กิจการนำข้อมูลทางการเงินมาวิเคราะห์ในด้านต่างๆทั้งในการบริหาร การตลาดและการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังส่งผลให้งบการเงินของกิจการเป็นประโยชน์แก่นักลงทุนนอก ทำให้นักลงทุนสามารถนำข้อมูลในงบการเงินมาวิเคราะห์ตัดสินใจ เช่น การวิเคราะห์ความเสี่ยง วิเคราะห์เพื่อตัดสินใจลงทุน ซึ่งถ้าหากนักลงทุนมีความเชื่อมั่นในข้อมูลของงบการเงิน ก็จะส่งผลให้กิจการได้รับการระดมทุนมากขึ้น และราคาหุ้นเพิ่มสูงจนสร้างความมั่งคั่งให้กับกิจการในที่สุด

นอกจากนี้เพื่อที่จะให้ข้อมูลทางการเงินสามารถนำไปใช้โดยเกิดประโยชน์สูงสุดและให้ความเชื่อมั่นกับผู้ถือหุ้นและบุคคลภายนอก ก็จำเป็นต้องมีผู้ตรวจสอบบัญชีมาทำหน้าที่ตรวจสอบข้อมูลทางการเงิน เพื่อให้ความเชื่อมั่นว่างบการเงินมีความถูกต้องตามที่ควรตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการสอบบัญชีเป็นกระบวนการของการรวบรวมและประเมินหลักฐานเกี่ยวกับข้อมูลทางการเงินเพื่อระบุและรายงานเกี่ยวกับระดับความสอดคล้องต้องกันของข้อมูลทางการเงินกับหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป อย่างไรก็ตามในการดำเนินธุรกิจในปัจจุบันพบว่าการทุจริตมากขึ้นดังจะเห็นได้จากกรณีความล้มเหลวทางบัญชี และการล้มละลายของบริษัทในสหรัฐอเมริกา เช่น Enron และ Worldcom ที่ส่งผลกระทบต่ออย่างมากทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกาและหลายๆประเทศทั่วโลก โดยที่การทุจริตจากกรณีดังกล่าวเกิดขึ้นจากสาเหตุที่สำคัญเช่นความ โภภของผู้บริหาร, การขาดความรับผิดชอบของผู้

สอบบัญชีบางคน, รูปแบบการรายงานการเงินไม่ชัดเจน และการเปิดเผยข้อมูลที่ไม่เป็นปัจจุบัน, ผู้สอบบัญชีส่วนใหญ่มักมองโลกในแง่ดี นอกจากนี้สมาคมผู้ตรวจสอบการทุจริต (The Association of certified Fraud Examiners : ACFE) ในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้สรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับการทุจริตในตำแหน่งหน้าที่และการใช้หน้าที่ในทางมิชอบของปี 2545¹ ว่ามูลค่าความเสียหายจากการทุจริตดังกล่าวมีมูลค่าประมาณ 6% ของรายได้ หรือ 600,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จาก การทุจริตที่เกิดขึ้นอย่างมากมาย ส่งผลให้นักลงทุนขาดความเชื่อมั่นในข้อมูลของงบการเงิน ดังนั้น การตรวจสอบบัญชีเพียงอย่างเดียวจึงไม่เพียงพอต่อการตรวจพบทุจริตที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทางการเงิน จึงต้องมีการตรวจสอบอีกประเภทหนึ่ง คือการบัญชีนิติเวช (Forensic Accounting) โดยเป็นการตรวจสอบที่มีความคล้ายกันกับการตรวจสอบบัญชี แต่จะเป็นการตรวจสอบที่เน้นการสืบสวนสอบสวน ข้อมูลทางการเงินเพื่อพิสูจน์หรือหาหลักฐานประกอบข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำทุจริตโดยเฉพาะ อย่างไรก็ตาม การบัญชีนิติเวช ยังไม่มีการศึกษาอย่างแพร่หลายในประเทศไทย และไม่มีการนำมาใช้สำหรับองค์กรธุรกิจในประเทศไทยเพื่อตรวจสอบทุจริตที่เกิดขึ้น แตกต่างกับการสอบบัญชี ที่ได้มีการถือปฏิบัติโดยทั่วไปสำหรับองค์กรธุรกิจในประเทศไทย ดังนั้นหากได้มีการศึกษาการบัญชีนิติเวชให้มากขึ้น ทั้งด้านกระบวนการปฏิบัติงานและความแตกต่างจากการสอบบัญชี ก็จะเป็นประโยชน์แก่องค์กรสำหรับการนำการบัญชีนิติเวชมาใช้ควบคู่กับการสอบบัญชีเพื่อให้รายงานทางการเงินขององค์กรมีความน่าเชื่อถือและสามารถตรวจสอบการทุจริตได้ดียิ่งขึ้น

ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบการบัญชีนิติเวชและการสอบบัญชี เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างของการสอบบัญชีและการบัญชีนิติเวช เพื่อเป็นแนวทางแก่องค์กรที่สนใจจะนำการบัญชีนิติเวชมาใช้ในการตรวจสอบทุจริตภายในองค์กรร่วมกับการตรวจสอบบัญชี และเพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับบัญชีนิติเวชและการสอบบัญชี

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของการบัญชีนิติเวชและการสอบบัญชี

¹ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. “Sarbanes-Oxley Act.” กรุงเทพฯ: กระทรวงพาณิชย์ และ สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2546, หน้า 59-60

ขอบเขตและวิธีการศึกษา

ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของการบัญชีนิติเวชและการสอบบัญชี ในขอบเขต8 หัวเรื่อง ได้แก่ ลักษณะการให้บริการตรวจสอบ ความรับผิดชอบ กระบวนการปฏิบัติงาน การวางแผน การควบคุมภายใน หลักฐานของการตรวจสอบ การสรุปผลการตรวจสอบและการรายงาน และคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพ

วิธีการศึกษา

แหล่งข้อมูล

ข้อมูลทุติยภูมิ ศึกษาจากหนังสือ บทความ มาตรฐานการสอบบัญชี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นิยามศัพท์

การสอบบัญชี² หมายถึง การตรวจสอบสมุดบัญชี เอกสารประกอบการลงบัญชีและหลักฐานอื่นๆ โดยผู้สอบบัญชีตามแนวทางปฏิบัติงานที่วิชาชีพได้กำหนดเป็นมาตรฐานไว้ เพื่อให้ผู้สอบบัญชีจะสามารถวินิจฉัยและเสนอรายงานอย่างมีจรรยาบรรณ และเป็นไปตามหลักการแห่งวิชาชีพ เพื่อแสดงความเห็นว่า งบการเงินที่กิจการทำขึ้นมีความถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปหรือไม่ เพียงใดและงบการเงินดังกล่าวได้แสดงข้อมูลที่จำเป็นเพื่อให้ผู้อ่านงบการเงินได้ทราบอย่างเพียงพอแล้วหรือไม่

การบัญชีนิติเวช หมายถึง การใช้ทักษะด้านการเงินและแนวคิดทางด้านการสืบสวนสอบสวน เพื่อใช้ในการตรวจสอบ สืบสวนและสอบสวนข้อมูลทางการเงินเพื่อพิสูจน์หรือเพื่อหาหลักฐานประกอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทุจริตโดยเฉพาะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงข้อมูลของการศึกษาเปรียบเทียบการบัญชีนิติเวชและการสอบบัญชี
2. ทำให้ได้แนวทางและนำข้อมูลการบัญชีนิติเวชมาประยุกต์กับการสอบบัญชีสำหรับองค์กรในประเทศไทย

² โครงการศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพการสอบบัญชี สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, การสอบบัญชี 1(กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์,2540), หน้า5